

Хто контролює генеративний штучний інтелект?

ChatGPT став світовою сенсацією. Залишати на розсуд ринку рішення, як саме застосовуватимуться ці потужні технології, дуже ризиковано.

Новий чатбот ChatGPT, що працює на основі штучного інтелекту (ШІ) і розроблений науковою лабораторією в Сан-Франциско OpenAI, раптово підкорив увесь світ. Його вже назвали віхою в еволюції так званих великих мовних моделей (скорочено LLM). Утім, цей генеративний штучний інтелект, який став найзнаменитішим у світі, змушує замислитися над важливими питаннями: хто контролює цей ринок, що зароджується, і чи слугуватимуть нові потужні технології інтересам суспільства.

Випуск компанією OpenAI бота ChatGPT у листопаді минулого року швидко перетворився на світову сенсацію. Програма привернула увагу мільйонів користувачів і, як стверджується, вбила як клас навчальні роботи, які пишуть студенти. Бот здатний відповідати на поставлені запитання розмовною англійською (а також деякими іншими мовами) і виконувати деякі інші завдання, наприклад, писати комп'ютерні коди.

Відповіді, які видає ChatGPT, дуже складні та переконливі. Але незважаючи на цю легкість володіння мовою, бот іноді помиляється або генерує сфальсифіковані факти. Цей феномен дослідники ШІ називають «галюцинацією». Побойовання з приводу сфабрикованих посилань нещодавно змусили цілу низку наукових журналів заборонити або суворо обмежити використання ChatGPT та аналогічних інструментів в академічних статтях. Але незважаючи на те, що чатботу важко перевіряти факти, він, судячи з усього, рідше помиляється в програмуванні і здатний з легкістю писати ефективні та елегантні коди.

*За всіх недоліків
ChatGPT, звісно, являє*

собою найважливіший технологічний прорив. Саме тому компанія Microsoft

собою найважливіший технологічний прорив

нещодавно оголосила про «багаторічні інвестиції розміром у мільярди доларів» у проєкт OpenAI (повідомляється, що вони можуть сягнути \$10 млрд), крім суми в \$1 млрд, яку вона вже зобов'язалася туди вкласти. Спочатку проєкт OpenAI був некомерційним, але зараз це вже комерційна корпорація вартістю \$29 млрд. Хоча вона пообіцяла встановити стелю для своїх прибутків, м'яка структура цієї стелі обмежує прибутковість інвесторів рівнем 10 000 відсотків.

ChatGPT працює на основі GPT-3 – потужної моделі LLM, натренованої на величезній кількості текстів для генерації відповідей, які б звучали природно і по-людськи. Сьогодні це найвідоміший у світі генеративний ШІ, але інші великі технологічні компанії, зокрема Google і Meta, розробляють власні версії чатботів. Поки що не зрозуміло, як саме відбуватиметься їхня монетизація, але повідомляють, що вже скоро вийде платна версія ChatGPT, а OpenAI прогнозує до 2024 року виручку на рівні \$1 млрд.

Немає сумнівів, що зловмисники можуть використовувати ці інструменти для різних незаконних схем, наприклад, для шахрайства в Інтернеті або написання шкідливого програмного забезпечення. Однак перспективні види застосування цієї технології (від комп'ютерного кодування до відкриття структури білків) дають привід для оптимізму. Наприклад, за оцінками McKinsey, 50-60 відсотків компаній уже використовують у своїй діяльності інструменти на основі ШІ, подібні до чатботів. Розширюючи застосування моделей LLM, компанії могли б підвищити ефективність і продуктивність.

Для тренування і технічної підтримки генеративних ШІ-інструментів потрібні величезні комп'ютерні потужності, які вкрай дорогі та при цьому швидко зростають. Це створює значний бар'єр для виходу на ринок новачків і може призвести до концентрації ринку. Така потенційна монополізація (разом із загрозою зловживань) означає, що владі потрібно терміново замислитися над можливими наслідками цього технологічного прориву.

Потенційна монополізація (разом із загрозою зловживань)

На щастя, антимонопольні органи в США та інших країнах розуміють ці ризики. Наприкінці минулого року британський регулятор у сфері зв'язку та комунікацій

*означає, що владі
потрібно терміново
замислитися над
можливими наслідками
цього технологічного
прориву*

(Ofcom) розпочав розслідування ринку хмарних обчислень, на який спираються всі великі моделі штучного інтелекту, а Федеральна торгова комісія США зараз веде розслідування щодо Сервісу хмарних обчислень Amazon (скорочено AWS), який, разом із Google і Microsoft Azure, домінує на ринку. Розпочаті розслідування можуть призвести до серйозних наслідків для сервісів, що працюють на основі ШІ та спираються на величезні економічні масштаби своєї діяльності.

Утім, не дуже зрозуміло, що саме має зробити влада, і чи повинна вона взагалі щось робити. З одного боку, якщо регулятори нічого не зроблять, тоді ринок генеративного ШІ може опинитися під контролем однієї-двох компаній, як уже сталося раніше з усіма іншими цифровими ринками. З іншого боку, поява моделей LLM з відкритим кодом (таких як, наприклад, інструмент створення картинок на основі тексту Stable Diffusion) може гарантувати збереження конкуренції на ринку без додаткового втручання влади.

*Щоб суспільні інтереси
були представлені на
передньому фронті
технологій, світу
потрібна суспільна
альтернатива
комерційним моделям
LLM*

Навіть якщо комерційні моделі стануть домінуючими, конкуренти з відкритим кодом можуть відкусити в них частку ринку. Так сталося, наприклад, з браузером Firefox компанії Mozilla, який посунув браузер Chrome компанії Google, і з операційною системою Android, яка потіснила операційну систему iOS компанії Apple. Утім, гіганти хмарних обчислень, подібні до AWS і Microsoft Azure, можуть використовувати генеративні ШІ-продукти для збільшення своєї ринкової сили.

На нещодавньому Всесвітньому економічному форумі в Давосі зазначалося, що генеративний штучний інтелект є надто потужною технологією з потенційною можливістю трансформації, щоб залишити її долю в руках кількох панівних компаній. І хоча існує явний попит на втручання регуляторів, швидкі темпи технологічного прогресу залишають владу в невідгідному становищі відстаючих.

Для того щоб суспільні інтереси були представлені на передньому фронті технологій, світу потрібна суспільна альтернатива комерційним моделям LLM. Уряди демократичних країн могли б

сформувати багатосторонній орган для розробки засобів, які допомагають запобігти фальсифікаціям, тролінгу та іншій шкідливій онлайн-діяльності – щось на кшталт Європейського центру ядерних досліджень (ЦЕРН), але для генеративного ШІ. Альтернативою могло б стати створення фінансованого з бюджету конкурента, але з іншою бізнес-моделлю і зі стимулами для розвитку конкуренції між цими двома моделями. Який би варіант не обрала влада країн світу, серед них не може бути одного – сидіти склавши руки. Цілком зрозуміло, що залишати на розсуд ринку рішення, як саме будуть застосовуватися ці потужні технології (і хто їх буде застосовувати), дуже ризиковано.

(c) Project Syndicate 2023

Дайана Койл

Даяна Койл (Diane Coyle) – економістка, професорка державної політики Кембриджського університету, авторка книги *Cogs and Monsters: What Economics Is, and What It Should Be* (2021).

